

Avlsplan 90 - Hvordan kommer Dansk Varmblod videre?

I 1991 blev DV's avlsplan frem mod år 2000 lagt frem i samtlige regioner og blev med bred accept fra regionerne og hovedbestyrelsen vedtaget.

På den baggrund kan det være aktuelt dels at gøre midtvejs status over såvel de i avlsplanen opstillede mål som de anvendte midler. Endvidere kan det være relevant at vurdere, om den lagte kurs fortsat er rigtig, for dernæst at konstatere, hvorledes det er gået med iværksættelsen af de midler, hvorved målsætningen skulle opnås. Endelig vil jeg redegøre for yderligere initiativer, der kan fremme en hurtigere og mere konsekvent gennemførelse af avlsmålet.

Lad mig derfor kort repetere målsætningen bag avlsplan 90.

Hovedformålene var:

Styrkelse af DV-hestenes præstation i dressur eller springning - gennem tilgodeseen af såvel hestenes specialanlæg for én af disse discipliner som af de bedste af all-round hestene.

Styrkelse af DV-hestenes generationsskifte - gennem forøget anvendelse af unghingste i 4-7 års alderen og successiv udskillelse af de bedste.

Styrkelse af DV-hestenes afprøvning - gennem systematiske årgangsprøver både for hingste, men ikke mindst for hopperne og afkom.

Målsætningen skulle være høj - således at DV til enhver tid skulle sikre sig at være på niveau med og gerne forud for andre konkurrerende nationale og internationale avlsforbund.

Endelig var der behov for en **ny vurdering af DV's avlsmaal** - hvilket blev realiseret ved, at avlsmålet nu lyder således:

"En ridehest med en præstationsformåen i dressur eller spring på internationalt niveau. Den er ædel, storrammet og smidig og har en god holdbarhed samt en høj reproduktionsevne."

Blandt midlerne til fremme af avlsmålet var intensivering af hoppeafprøvningsringerne. En sådan afprøvning foregår dels ved egnethedstesterne, dels er der en god tilslutning til de etablerede stationsafprøvningsringer af hopper på Vilhelmsborg og Sportsrideskolen samt den i 1993 påbegyndte afprøvning i Aalborg. Der er endvidere nu indført et system, hvorefter tildeling af medaljer på DV's eliteskue er betinget af efterfølgende opnåede afprøvningsresultater på et vist niveau over middel - et system der vil blive yderligere raffineret.

Den som tabel 1 viste oversigt viser en fin udvikling af hoppeafprøvningsområdet.

En opstramning af hingstebestanden skulle foretages med det formål at sætte focus på forøget anvendelse af unghingste. Dette var allerede gennemført i den tidligere avlsplan ved delkåringssystemet for hingste, som medfører mulighed for udskillelse af de hingste, der slår bedst igennem i avlen ved delkåringen i 7-, 10- og 15-års alderen, hvor kun ganske få elitehingste vil bevare kåringsstatus. Endvidere er der i 1993 indført et regelsæt for såkaldte "ventehingste", hvilket indebærer, at hingste ved 2. delkåring i 7-års alderen vil kunne tages midlertidigt ud af avlen som alternativ til afkåring, i afventning af at afkommet vokser til, ligesom sportspræstationer kan betinge en fornyet kåringsstatus.

Siden indføringen for ca. 5 år siden af delkåringssystemet er resultatet det glædelige, at der ikke findes hingste, der har overlevet 2. delkåring, og som ikke aktuelt er mindst B-hest i dressur eller spring. I relation til spørgsmålet om dressuregenskaber contra springegenskaber i den yngre hingstebestand kan det måske interessere, at hingstene såmænd har fordelt sig i to næsten lige store grupper indenfor hver af disse to discipliner.

Der skulle fokuseres på en mere målrettet afprøvning mod ridehesteegenskaber af fuldblodshingste end blot løbsresultater fra væddeløbsbanen. Dette

er gennemført ved krav om fuld materialprøve for fuldblodshingste, dog med lempelse for hingste, der måtte være blevet skadet i væddeløbskarrieren.

Det blev på avlsledelsens initiativ besluttet at gennemføre disciplinrettede afprøvninger i dressur eller springning af 5- og 6-års heste i specialdisciplinerne dressur eller spring. Dette er gennemført i samarbejde med DRF og efter DRF's ønske udbygget med tilsvarende prøver for 4-års heste, hvor afprøvningsformen for dressurhestene vil blive yderligere tilpasset i 1994.

Der er i avlsvejledningen overfor DV-avlere rettet fokus på målrettet paring i retning mod dressur eller springning. Hjælpemidler hertil er indekstal på hingste og hopper, som i nogle år har været offentliggjort på basis af egnethedstesten, men som DV langt om længe kan forventes i foråret 1994 at supplere med yderligere indeks baseret på stævneresultater.

Endelig blev der iværksat tiltag til at forbedre DV-hestenes reproduktion. Dette er sket blandt andet dels ved et påbegyndt samarbejde i 1993 med Landbohøjskolen af DV-hingstenes sædkvalitet, dels ved påbegyndte kurser i insemineringsteknikkens anvendelse. Dette er et område, hvor en intensiveret indsats er påkrævet fra DV's side, da der sker en rivende udvikling i udlandet.

Visionerne bag Avlsplan 90 var baseret på en række nationale og navnlig internationale videnskabelige undersøgelser af især ridehestenes præstations-egenskaber, som er blevet yderligere bestyrket gennem undersøgelser publiceret siden da. Det kan endvidere konstateres, at en række udenlandske avlsforbund har bevæget sig eller er på vej mod samme målsætning som DV. Dette bestyrker således, at DV's avlsmål i Avlsplan 90 fortsat er rigtigt og på mange måder særdeles tidssvarende sammenlignet med konkurrerende avlsforbund.

Det er endvidere opfattelsen, at midlerne til at nå målet er rigtige, og at en konsekvent anvendelse af disse vil kunne realisere DV's meget høje målsætning om at nå op på internationalt niveau ikke alene på dressursiden, men også på springsiden. Det skal her understreges, at DV's meget stærke fremgang på springsiden skal modsvares af en fremgang på dressursiden, som

imidlertid ikke kan blive tilsvarende stærk, da vi her allerede er på internationalt niveau.

Blandt ønskerne til realisation af den ambitiøse målsætning skal dog først og fremmest fremhæves et intensiveret samspil mellem avl og sport, hvor det af og til giver iagttageren anledning til undren, hvorfor sportens ledende organer for en dels vedkommende ikke selv går mere aktivt ind i at hjælpe med til en forbedring af rytternes hestemateriale, men nærmest tilsyneladende ser DV's bestræbelser i så henseende som en sponseringskilde til egne arrangementer. Den sædvanlige forklaring på danske rytteres utilstrækkelige internationale præstationer er som bekendt ofte, at rytterne ikke har råd til at beholde deres bedste hestemateriale i landet. Dette er måske rigtigt nok isoleret set, men kan jo ikke tjene som forklaring på en passiv interesse for en grundlæggende forbedring af hestematerialet. Med andre ord: Såfremt avl og sport begge medvirker aktivt til, at der produceres en mangfoldighed af gode heste, så er chancen jo overmåde forøget for, at der nok til stadighed er et passende antal gode heste tilbage i landet med deraf følgende forbedring af sportsniveauet for rytterne. Det er på præstations- og eliteniveauet, der er behov for samarbejde. Hensynet til breddesporten og lignende - som vel kan have DRF's interesse - har derimod ingen fremtrædende plads i samarbejdet mellem DV og DRF, eftersom DV og andre danske avlsforbund ingen problemer har med at producere heste nok til bredde- og fritidsporten. Nu er det heldigvis sådan, at dialogen mellem avl og sport er særdeles god mellem flere af vore fremtrædende avlere og mange af de bedste beridere og ryttere, så det lykkes nok at intensivere samarbejdet også på organisationsniveau, som i al almindelighed i øvrigt fornemmes som god. Avlen i Normandiet i Frankrig og holsteneravlen i Tyskland kan tjene som lysende eksempler på, hvilke fremragende sportsresultater, et frugtbart samarbejde mellem avl og sport kan medføre. Et intensiveret samarbejdes første frugter kunne være opstilling af fælles målsætninger og visioner med udgangspunkt eksempelvis i DV's avlsplan 90, som er en ligeså sportslig målsætning for hestematerialet, som den er en avlsmæssig målsætning.

Som det fremgår af ovenstående, er DV's målsætning rettet mod præstation, og eksteriørkrav indtager i målsætningen en mindre fremtrædende plads end tidligere, men må dog ikke negligeres.

Krav som tilstrækkelig ædelhedsgrad, format, smidighed, vendbarhed og ridehesteegenskaberne afspejlet i bygningskrav til halsansætning, saddelleje og bagpart samt krav til lemmernes holdbarhed er stadig fundamentale for enhver ridehest. Krav til type - omskrevet til charme - er endvidere et afgørende element for ridehestenes afsætningsmuligheder.

Men udover kravet til egen præstation spiller kravet til afstamningen i DV-hestene en stadig større rolle for kåringsbedømmelsen - vel at mærke præstationsegenskaberne i afstamningen. På dette område må nye midler føjes til de allerede ibrugtagne.

En opgave, der burde tages op af DV's konsulentstab, var en katalogisering af DV's hoppestammer med henblik på registrering af egenpræstationer og hel- og halvsøskendes præstationer på modersiden.

Materialprøven for hingste, som i dag er for all-round præget, bør tage endnu større hensyn til specialegenskaberne i dressur eller spring, end tilfældet er i dag. Herunder bør terrænprøven i den form, hvorunder den afvikles nu, udgå af selve den afsluttende prøve.

Egnethedstesterne bør undergives lignende revision.

EU's indre marked åbner muligheder for yderligere blodtilførsel af præstationsblod udefra, og jeg skal i det følgende skitsere de regler for anerkendelse af udenlandske hingste, avlsledelsen har fået godkendt af DV's hovedbestyrelse på et fællesmøde i august 1993, og som nu er formuleret i de nye hingstekåringsregler. Reglerne er formentlig Europa's mest liberale regler, når sammenlignes med konkurrerende avlsforbund.

Hovedformålene bag anerkendelsen af visse udenlandske hingste er følgende:

Dansk Varmblod råder med et årligt bedækningstal på ca. 5.000 hopper over en ret lille hestebestand, som kan styrkes ved stadig blodtilførsel udefra, hvad en jævnt konstant import af udenlandske hingste da også vidner om.

Det gælder for DV om at få andel i de bedste arveanlæg fremavlet i de udenlandske avlsforbund.

Et hurtigt generationsskifte er af største vigtighed i moderne ridehesteavl og er et grundlæggende element i avlsplan 90, som anerkendelse af udenlandske hingste skal bidrage til - ikke forsinke.

Kun den absolutte top med specialbegavelse indenfor dressur eller spring har interesse for DV. Eller med andre ord: Det er meget lidt græs, der er grønnere på den anden side af hegnet.

Ud fra disse hovedformål har vi valgt at inddele hingstene i to kategorier, som jeg i det følgende skal betegne som kategori A-hingste, henholdsvis kategori B-hingste. Kategori A-hingste er sådanne, som vil blive fuldt anerkendt i DV, og kategori B-hingste er sådanne, som vil blive meddelt begrænset anerkendelse. Det skal understreges, at der ikke er nogen kvalitetsforskel i denne kategorisering. Målsætningen og målgruppen er blot forskellig.

Kategori A-hingstene tildeles som nævnt fuld anerkendelse i DV og følger i enhver henseende reglerne for disse, herunder DV's delkåringssystem, således at en anerkendelse første gang eksempelvis sker for en 4-årig periode frem til 2. delkåring. Der stilles således også røntgenkrav til disse hingste på linie med DV-hingste. Den eneste forskel på disse hingste og vore "egne" hingste er, at de ikke skal stille til kåring, men kåres af avlsledelsen ved besigtigelse i udlandet.

Hingstene udsøges med udgangspunkt i specialbegavelse indenfor dressur eller spring.

Blodlinier udsøges, der har interesse for DV's nuværende avlsbestand.

Der udsøges primært hingste i 5-10 års alderen for at få andel i de udenlandske avlsforbunds avlsfremgang og generationsskifte. De gamle stjerner har avlerne mulighed for at benytte i henhold til reglerne for kategori B. De gamle stjerner er imidlertid kun rigtige stjerner for avlen, hvis deres afkom er bedre end de selv: Det er således primært sønnerne efter stjernerne, vi er ude efter.

Den aldersbetingede lidt mindre sikkerhed i avlsresultatet understøttes til gengæld af krav om bestået materialprøve med topresultat samt senere egen-

præstation dokumenteret på et vist niveau afpasset i forhold til hingstens alder. Ligeledes skal en enkelt følårgang eller to foreligge.

Hingstene skal i hvert tilfælde som nævnt besigtiges af avlsledelsen, hvilket i praksis gør et samarbejde med et forholdsvis begrænset antal stationer fordelagtig.

Der tilstræbes et antal på omkring 10 hingste i hver af kategorierne spring eller dressur. I 1994 forventes startet op med et noget mindre antal, indtil efterspørgslen kan bedømmes.

Hingstene kan benyttes ved henvendelse direkte til hingsteejeren eller gennem de insemineringsstationer, DV kan anvise.

En nærmere præsentation og brugervejledning vil blive offentliggjort, når de i øjeblikket pågående drøftelser med de hingstestationer, vi har dialog med, er afsluttet.

Kategori B-hingstene er udenlandske hingste, som avlsledelsen ligeledes mener vil kunne medføre avlsfremgang, men hvor initiativet mere er overladt til den enkelte ejer. Denne kategori hingste er ikke nødvendigvis besigtiget af avlsledelsen. Der er ikke foretaget kåring af hingsten, og røntgenbilleder, oplysninger om frugtbarhed m.v. foreligger ikke dokumenteret. Omvendt kan der i denne kategori hingste ligge særdeles værdifulde individer, som den enkelte avler kan ønske at benytte. I denne kategori vil blandt andet de gamle, udenlandske avlsmatadorer befinde sig, og dem kan den enkelte avler jo godt have fordel af at benytte, alt afhængig af eget avlsmateriale.

I denne kategori kan tilladelse til bedækning gives til hoppeejere, der ønsker at anvende hingste, der enten som minimum har bestået materialprøve på højt niveau i Tyskland eksempelvis Leistungsklasse 1 eller har egenpræstation på S-niveau, eller har indekstal for afkom på et nærmere fastsat niveau i en af specialdisciplinerne dressur eller spring.

Disse regler er i øjeblikket under udformning, således at helt præcise regler bliver udfærdiget for Tyskland, Holland og Frankrigs vedkommende, idet disse lande skønnes at have DV's primære interesse indenfor EU.

Retningslinierne - som i virkeligheden svarer til vor egen hårde selektion på materialprøven og i kravene til præstationskåring - vil blive offentliggjort i Hippologisk Tidsskrift, når de er færdigtudformede og vil blive administreret af DV's chefkonsulent.

Antal bedækninger med DV-ankendelse begrænses for kategori B-hingste til max 10 hopper pr. år begrundet i den mindre grundige anerkendelsesprocedure for disse hingste i modsætning til vore egne hingste og kategori A-hingstene.

Kategori B-hingstene betjener avlerne sig af på samme måde som A-hingstene, men her efter forudgående henvendelse til DV's chefkonsulent, som på grund af det begrænsede antal tilladte bedækninger fører fortegnelse over meddelte autorisationer. Et administrationsgebyr betales af hoppeejeren for hver tildelt autorisation, således at administrationen for DV er omkostningsneutral, og således at de ekstrakrav, der følger af oprettelse af stamtavle med udenlandske hingste m.v. honoreres.

Afkom efter både kategori A- og kategori B-hingstene får adgang til DV's brændemærke og har ret til deltagelse i følskuer, kåringer, hoppeafprøvninger m.v. samt alle forbundsarrangementer i øvrigt.

Kategori A- og B-hingstene adskiller sig fra andre udenlandsk kårede hingste - såkaldte "EU-hingste" - derved, at de indgår i DV's avlsplan, hvilket EU-hingstene som udgangspunkt ikke gør, da de ikke opfylder DV's krav til "egne" hingste og således ikke berettiger til DV's brændemærke m.v.

Det bliver interessant at se, hvilken interesse, der er i Danmark for at anvende udenlandske hingste. Navnlige kategori A-hingstene vil bestemt kunne være interessante for eliteparringer i Dansk Varmblod, og DV's avlsledelse og konsulenttjeneste medvirker gerne ved rådgivning især af afprøvede DH-hopper, som har interesse som hingstemødre. Målsætningen for Avlsplan 90

vil kunne styrkes meget herved, idet vi gerne vil drage fordel af det allergrønneste græs, der befinder sig udenfor egne græsser.

Vagn Thorup

7. februar 1994

TABEL 1

Udviklingen af DV-hopper:

	1989	1990	1991	1992	1993
Hopper, station					
antal afprøvede	-	22	45	55	68
antal beståede	-	20	36	50	62
<hr/>					
Antal kårede hopper/egnethedstest	115	164	197	208	226
<hr/>					
Antal registrerede hoppeføl	1254	1365	1551	1406	1479
<hr/>					
Kårede hopper DS, DH	920	1015	1127	1152	990
<hr/>					

Som det kan udledes af tabellen, blev der for eksempel i 1993 afprøvet ca. 23% af fødselsårgangene 1989/90 i de specielle DV-afprøvninger, hvilket må betragtes som ret tilfredsstillende under hensyntagen til naturlig afgang ved dødsfald, salg m.v. Skønmæssigt er DV oppe på at afprøve ca. 1/3 af de hopper, der opnår kåring, hvortil kommer de hopper, der direkte afprøves i ridekonkurrence.